مقاله پژوهشی
(Original paper)

بررسی عوامل اجتماعی موثر بر رفتار زیست محیطی در شهرستان مریوان در سال ۱۳۹۲

ناصح قادری[۱]، سامان چوپانی[۲]، صادق صالحی[۳]، غلامرضا خوش فر[۴]

۱- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

۲- کارشناس ارشد پژوهش علوم اجتماعی، دانشگاه مازندران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، بابلسر، ایران.

ایمیل: s.ch1366@gmail.com ؛ شماره تماس: ۰۹۱۸۷۸۵۰۳۶۶

۳-عضو هیئت علمی ، گروه علوم اجتماعی، جامعه شناسی محیط زیست دانشگاه مازندران،، بابلسر، ایران.

۴- استادیار گروه علوم اجتماعی و سیاسی دانشگاه گلستان، گرگان، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: پیشرفت و توسعه سریع تکنولوژی و تغییر نامطلوب زندگی در برخی عرصه‌ها به ویژه عرصه مصرف، باعث شده است تا با انبوهی از زباله‌ها که بعضاً حاوی انواع مختلف مواد گرانبها و همچنین مواد سمی هستند، مواجه باشیم. لذا، شیوه صحیح بازیابی و رعایت استانداردهای محیط‌زیستی می‌تواند از بروز چنین مشکلاتی جلوگیری کند. بنابراین در این پژوهش سعی شده است رفتار زیست محیطی عوامل انسانی سنجیده و عوامل اجتماعی موثر بر آن مورد تحلیل واقع گردد.

روش بررسی: پژوهش حاضر توصیفی- تحلیلی بوده که به روش تصادفی چند مرحله ای خوشه‌ای و با استفاده از پرسشنامه استاندارد بر اساس طیف دانلاپ، بر روی ۴۰۰ نفر(۲۰۰ مرد و ۲۰۰ زن) افراد بالای ۱۸ سال شهر مریوان در سال ۱۳۹۲ انجام گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS صورت گرفت.

یافته‌ها: نتایج تحقیق نشان داد که بین پارادایم نوین اکولوژیکی با رفتار بازیافت رابطه معنادار و مثبت وجود دارد. همچنین، بین نگرش نسبت به بازیافت و رفتار بازیافت رابطه معنادار و مثبت به دست آمده است. یافته‌ها نشان داد که بین سن، وضعیت تأهل و تحصیلات با رفتار بازیافت پاسخگو رابطه معناداری وجود ندارد. همچنین، بین جنسیت، درآمد و نوع شغل با رفتار بازیافت رابطه معناداری بدست آمد. نتایج تحلیل رگرسیونی نیز نشان داد که، ۱۹ درصد از واریانس متغیر وابسته به‌وسیله متغیرهای مستقل (نگرش نسبت به بازیافت و پارادایم نوین اکولوژیکی) تبیین شده است.

نتیجه‌گیری: باتوجه به یافته‌های این تحقیق، عوامل انسانی در تولید و بازیافت زباله نقش مؤثری ایفا نموده و لذا شناخت نگرش‌ها و گرایش‌های آنان کمک مؤثری در برنامه‌ریزی مدیریت زباله و بازیافت ارائه می‌نماید و لذا باید در دستور کار مسئولین قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: رفتار زیست محیطی، نگرش نسبت به بازیافت، نگرش محیط‌زیستی، پارادایم نوین اکولوژیکی، شهر مریوان

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-21]

مقدمه

در قرن حاضر، رفتارهای زیست محیط انسان، به عنوان یکی از مهمترین و تأثیرگذارترین عامل بر محیط زیست، مورد توجه بسیاری از جامعه شناسان محیط زیستی قرار گرفته است. کنش‌ها و رفتارهای زیست محیطی ضمن اینکه بر بیشتر مسائل و تهدیدات زیست محیطی تأثیر می‌گذارند خود نیز از عواملی تأثیر می‌پذیرند. محققان جامعه‌شناسی زیست محیطی، از جمله دانلپ و ون لیر (۱)، دانلپ و جونز (۲)، باتل (۳)، شان و هولز (۴) و صالحی (۵)، به بررسی عوامل تأثیرگذار بر رفتارهای زیست محیطی از جمله متغیرهای جمعیت شناختی (سن، جنس، طبقه اجتماعی، محل سکونت، وضعیت تأهل، تعداد فرزندان و سن فرزندان)، گرایش سیاسی، ایدئولوژی سیاسی، عملکرد زیست محیطی ملت‌ها، آگاهی زیست محیطی و عقیده دینی پرداخته‌اند.

برای ساماندهی و مدیریت مواد زائد جامد به‌منظور ایجاد توسعه پایدار، نقش عوامل انسانی به‌خصوص درزمینه‌ی افزایش دانش و آگاهی آن‌ها در زمینه تفکیک و بازیافت مواد زائد جامد، حائز اهمیت اساسی است(۶). با توجه به اینکه شهر مریوان، شهری توریستی است و هر ساله گردشگران زیادی از داخل و خارج کشور به آنجا مسافرت می‌کنند طبیعتاً در افزایش زباله در این شهر نقش زیادی دارند. همچنین با توجه به نقش مهم مشارکت مردمی در امر بازیافت و مدیریت زباله لازم است تا رفتار مردم نسبت به محیط زیست را بررسی کنیم(۶). بنابراین، هدف اصلی تحقیق حاضر این است که رفتار مردم نسبت به محیط‌زیست چگونه است و چه رابطه‌ای بین رفتار زیست‌محیطی و عوامل جامعه‌شناختی وجود دارد.

روش بررسی

از لحاظ منطق روش‌شناختی، این پژوهش از نوع تحقیقات پیمایشی[1] می‌باشد. پیمایش حاضر از نوع پژوهش توصیفی-تحلیلی می‌باشد. ابزار اصلی جهت جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز، پرسشنامه‌ی استاندارد بر اساس طیف دانلاپ(۱و۲) می‌باشد. جامعه مورد پژوهش افرد پاسخگو (۱۸ سال به بالای ساکن در شهر مریوان) بوده و سطح تحلیل در این مطالعه، خرد می‌باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر، کلیه افراد بالای ۱۸ سال ساکن در شهر مریوان می‌باشد که طبق سرشماری سال ۱۳۹۰، حدود ۶۲۰۰۰ نفر می‌باشد. روش نمونه‌گیری در این پژوهش از نوع نمونه‌گیری احتمالی است. با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای در این پژوهش، پس از تعیین حجم نمونه، شهر را به چهار خوشه تقسیم کرده، سپس محلات هر خوشه را با توجه میزان تقریبی جمعیت هر یک از محلات، نمونه مورد مطالعه انتخاب شده است. حجم نمونه با استفاده از فرمول منطقی کوکران[2] ۴۰۰ نفر که (۲۰۰ نفر مرد و ۲۰۰ نفر زن) افراد بالای ۱۸ سال شهر مریوان در سال ۱۳۹۲ تعیین شده است(۷).

یافته‌ها

توصیف ویژگی‌های فردی پاسخگویان نشان می‌دهد میانگین سنی پاسخگویان ۲۷/۰۱ سال می‌باشد. ۵۰ درصد افراد زن و ۵۰ درصد دیگر مرد بودند. ۶۱/۳ درصد افراد مجرد و ۳۸/۸ درصد متأهل هستند. بیش از نیمی از افراد مورد مطالعه (۵۶ درصد) دیپلم و (۴۴ درصد) افراد زیر دیپلم هستند. ۳۴ درصد از افراد دارای شغل آزاد و میانگین درآمد متوسط خانوار در بین پاسخگویان مورد بررسی حدود یک میلیون تومان

1- Survey
2- cochran

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-21]

می‌باشد. همچنین در توصیف متغیرهای اصلی تحقیق نتایج حاکی از آن است که: میانگین متغیر نگرش نسبت به بازیافت ۳/۸۲ (از۵) می‌باشد. این نتایج نشان می دهد که پاسخگویان سطح مطلوبی از نگرش نسبت به بازیافت را دارند و میانگین متغیر پارادایم نوین اکولوژیکی ۳/۷۶ (از۵) می‌باشد که سطح بالایی از نگرش محیط‌زیستی را نشان می‌دهد. این نتیجه بیانگر آن است که افراد مورد بررسی از نظر نگرش، به حفاظت و مراقبت از محیط‌زیست گرایش نشان داده‌اند. و در نهایت، میانگین متغیر رفتار بازیافت ۲/۶۶ (از ۵) می‌باشد که سطح متوسطی از رفتار زیست‌محیطی را نشان می‌دهد.

در قسمت تحلیل داده‌ها با استفاده از تکنیک‌های آماری متناسب با سطح سنجش متغیرها، داده‌های تحقیق مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است . در این قسمت، رابطه رفتار بازیافت با متغیرهای مستقل تحقیق مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای سنجش و ارزیابی رابطه بین متغیرهای پارادایم نوین اکولوژیکی و نگرش نسبت به بازیافت با متغیر وابسته (رفتار زیست‌محیطی) از ضریب همبستگی اسپرمن استفاده شده است که نتایج آزمون به شرح زیر می‌باشد.

جدول ۱: ضریب همبستگی اسپرمن بین پارادایم نوین اکولوژیکی (NEP) و نگرش نسبت به بازیافت با رفتار زیست‌محیطی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	نام آزمون	مقدار آزمون	سطح معناداری
نگرش محیط‌زیستی (NEP)	رفتار زیست‌محیطی	ضریب همبستگی اسپرمن	./۱۰	./۰۴
نگرش نسبت به بازیافت		ضریب همبستگی اسپرمن	./۳۳۷	./۰۰۰

همچنان که ملاحظه می‌شود، بین پارادایم نوین اکولوژیکی با رفتار بازیافت رابطه معنی‌دار ضعیفی در سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ مشاهده می‌شود. همچنین بین نگرش نسبت به بازیافت با رفتار زیست‌محیطی ارتباط معنی‌داری در سطح خطای کوچکتر از ۰/۰۱ و اطمینان ۰/۹۹ وجود دارد.

همچنین رابطه هریک از متغیرهای زمینه‌ای با متغیر رفتار زیست‌محیطی، مورد سنجش قرار گرفت که نتایج هر یک از آزمون‌ها در جدول زیر آورده شده است.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-21]

جدول ۲: ضرایب مربوط به ارتباط متغیرهای زمینه‌ای با رفتار زیست‌محیطی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	نام آزمون	مقدار آزمون	سطح معناداری
سن		اسپرمن	./۰۶۸	./۱۷۵
جنس		یومن- وایت نی	-۲/۸۷۴	۰/۰۰۴
وضعیت تأهل	رفتار زیست‌محیطی	یومن-وایت نی	۰/-۹۷۸	./۳۲۸
میزان تحصیلات		اسپرمن	۰/۰۶۳	۰/۲۰۹
شغل		کروسکال والیس	۴۳/۳۱	۰/۰۰۱
درآمد		اسپرمن	۰/۲۲۲	۰/۰۰۱

نتایج جدول فوق را می‌توان بدین شیوه خلاصه کرد که عبارت‌اند از:

- بین سن با رفتار زیست‌محیطی ارتباط معنی-داری بدست نیامد.
- رفتار زیست‌محیطی در بین مردان بیشتر از زنان بوده است.
- میزان رفتار زیست‌محیطی در بین افراد مجرد و متأهل متفاوت نیست.
- میزان تحصیلات با رفتار زیست‌محیطی ارتباطی ندارد.
- میزان رفتار زیست‌محیطی در بین گروه‌های شغلی (کارگر، کارمند، شغل آزاد، معلم/استاد، محصل/دانشجو، خانه‌دار، بازنشسته و بیکار) متفاوت است.
- و با افزایش درآمد افراد، میزان رفتار زیست‌محیطی اظهار شده نیز بیشتر شده است.

در نهایت برای انجام تحلیل رگرسیونی، متغیرهای مستقلی که همبستگی‌شان با متغیر وابسته در مراحل قبل به اثبات رسید (نگرش نسبت به بازیافت، پارادایم نوین اکولوژیکی، سن) وارد مدل رگرسیونی شدند. برای آگاهی از چگونگی روابط هم خطی[3] بین متغیرهای مستقل از آماره تولرانس[4] استفاده شده است. لازم به ذکر است که از روش همزمان[5] برای ورود داده‌ها استفاده شده است. در این روش کلیه متغیرهای مستقل به‌طور همزمان وارد مدل می‌شوند تا تأثیر کلیه متغیرهای مهم و غیر مهم بر متغیر وابسته مشخص. در واقع، در این روش، تمامی متغیرها در یک مرحله به ترتیب حداقل مقدار تولرانس وارد تحلیل می‌شوند.

3- Multiple Linear Regression
4- Tolerance
5- Enter Method

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-21]

جدول ۳: نتیجه کلی معناداری رگرسیون

اثر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
رگرسیون	۱۳/۸۵۸	۳	۴/۶۱۹	۳۱/۲۳	۰/۰۰۱

نتایج جدول بالا گویای آن است که اثر رگرسیون به‌طور کلی با مقدار F برابر ۳۱/۲۳ در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. در ادامه، در تحلیل رگرسیون اثر هر یک از متغیرهای پیش‌بین با فرض ثابت بودن اثر سایر متغیرهای دیگر بر متغیر ملاک مورد بررسی قرار گرفته است که نتایج آن در جدول زیر مشاهده می‌شود:

جدول ٤: تحلیل رگرسیون چندگانه بین متغیرهای مستقل با رفتار زیست‌محیطی

	ضریب همبستگی چندگانه(R)	ضریب تعیین چندگانه(R^2)	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد
مقدار	۰/۴۳۷	۰/۱۹	۰/۱۸	۰/۳۸۴

همان‌طور که در جدول فوق نشان داده شده است، ضریب همبستگی چندگانه بین ۳ متغیر آورده شده در مدل و رفتار زیست‌محیطی برابر ۰/۵۱۶ است که با توجه به مقدار F و سطح خطای محاسبه شده در سطح اطمینان ۹۹ درصد (α =۰/۰۱) معنی‌دار است. ضریب تبیین چندگانه نیز برابر ۰/۱۹ است. بدین ترتیب مشخص می‌شود ۱۹ درصد از تغییرات رفتار زیست‌محیطی مردم متأثر از این سه متغیر می‌باشد. ضریب تعیین تعدیل یافته (R^2.adj)،این ضریب مربع همبستگی تعدیل شده را نشان می‌دهد که در این تحقیق برابر با ۱۸٪ می‌باشد. این معیار نسبت به R^2 حقیقی‌تر است؛ زیرا لزوماً با افزایش تعداد متغیرهای مستقل افزایش نمی‌یابد، در حالیکه مقدار R^2 تابع تعداد متغیرهای مستقل مدل است. بدیهی است سایر درصد تغییرات رفتار زیست‌محیطی ناشی از خطا و متغیرهایی است که محقق اندازه نگرفته است.

در جدول زیر نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه به‌منظور آزمون بررسی اثر متغیرهای پیش‌بین بر متغیر ملاک (رفتار زیست‌محیطی) ارائه شده است. نتایج تحلیل رگرسیون(به روش همزمان) در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ٥: ضرایب آزمون تحلیل رگرسیون درباره عوامل مؤثر بر رفتار زیست‌محیطی

متغیرهای مستقل	B	Beta	t	Sig	ضریب تولرانس
مقدار ثابت	۱/۸۴۰	—	۸/۰۰۶	۰/۰۰۱	-
نگرش نسبت به بازیافت	۰/۴۳۲	۰/۴۵۶	۹/۰۱۴	۰/۰۰۱	۰/۷۶۸
پارادایم نوین اکولوژیکی	- ۰/۱۱۷	-۰/۱۴۲	۲/۴۵۶	۰/۰۵	۰/۸۰۴
درآمد	۱/۱۰۷	۰/۰۲۰	۰/۴۳۲	۰/۶۶۶	۰/۹۴۹

یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهد که متغیر درآمد با توجه به این که سطح خطای مقدار t آن بالاتر از ۰/۰۵ می‌باشد، بر متغیر رفتار بازیافت تأثیر ندارد. متغیر نگرش نسبت به بازیافت ۰/۴۶۵ است که عدد نسبتاً

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-21]

مناسبی را نشان می‌دهد و با توجه به سطح معناداری ذکر شده (۰/۰۱) معنادار است. ضریب تأثیر استاندارد به دست آمده برای متغیر پارادایم نوین اکولوژیکی ۱۴۲. است که این مقدار عدد نسبتاً کوچکی را نشان می‌دهد اما با توجه به سطح معناداری ذکر شده (۰/۰۱) معنادار می‌باشد. ضریب تولرانس هم نشان می‌دهد که میزان هم خطی متغیرها کم است.

بحث و نتیجه‌گیری

افزایش روزافزون جمعیت و رشد و توسعه جوامع شهری و گسترش کلان‌شهرها، موجب شده است تا میزان تولید مواد زائد جامد رو به فزونی نهاده و این مسئله، به‌صورت یکی از معضلات و مشکلات بشر درآید که هم سلامت و هم محیط‌زیست او را در معرض خطر قرار دهد. علاوه بر این، خطرات دفن بهداشتی زباله که امروزه یکی از معضلات اساسی کشور به‌حساب می‌آید، به نوبه خود می‌تواند سلامت جوامع بشری را تهدید نماید. لذا داشتن برنامه‌های مدون بهداشتی و تدوین سیاستی پایدار درزمینهٔ جمع‌آوری، حمل‌ونقل، دفع و نیز جداسازی و بازیافت مواد زائد جامد و وضع قوانین قابل اجرا در این خصوص، می‌تواند جوامع بشری را از مشکلات ناشی از دفن غیربهداشتی مواد زائد جامد رهایی بخشد. عوامل انسانی در تولید و بازیافت زباله نقش مؤثری ایفا نموده و لذا شناخت نگرش‌ها و گرایش‌های آنان کمک مؤثری در برنامه‌ریزی مدیریت زباله و بازیافت ارائه می‌نماید. لذا، این پژوهش سعی در جهت نگرش و رفتار مردم نسبت به محیط‌زیست و عوامل مؤثر بر آن انجام شد(۸).

در این پژوهش ارتباط و تأثیر متغیرهایی بر رفتار ریست محیطی به دست آمد که نشان از تأثیرپذیری زیاد عوامل اجتماعی در رفتارهای زیست‌محیطی شهروندان دارند. همان‌گونه که قبلاً ذکر شد، محققان جامعه‌شناسی زیست‌محیطی به بررسی عوامل تأثیرگذار بر رفتارهای زیست‌محیطی ازجمله متغیرهای جمعیت شناختی (سن، جنس، طبقه اجتماعی، محل سکونت، وضعیت تأهل، تعداد فرزندان و سن فرزندان)، گرایش سیاسی، ایدئولوژی سیاسی، عملکرد زیست‌محیطی ملت‌ها، آگاهی زیست‌محیطی و عقیده دینی پرداخته‌اند. همچنین با توجه به نتایج تحقیق سعی شده است که این نتایج را در کنار نتایج تحقیقات پیشین مقایسه کنیم که به‌صورت اختصار عبارت‌اند از:

هر چه نگرش محیط‌زیستی افراد بالاتر باشد، رفتار بازیافت نیز به‌عنوان جزئی از نگرش محیط‌زیستی در سطح بالاتری قرار دارد. نتایج تحقیق بست و مایرل(۹) نیز ارتباط مثبتی بین نگرش محیط زیستی و رفتارهای زیست‌محیطی را نشان داده است. نتایج این تحقیق با تحقیق چیاه و فائو(۱۰)، امامقلی(۱۱) نیز همخوانی دارد. بین نگرش نسبت به بازیافت و رفتار زیست‌محیطی رابطه معنادار و مثبت به دست آمده است. که با نتایج تحقیق امامقلی، شاهنوشی و عبداللهی(۱۲) همخوانی داشت. همچنین، ارتباط معنی‌داری بین جنسیت با رفتار زیست‌محیطی بدست آمد که با نتایج تحقیق امامقلی همخوانی داشت(۱۱).

رابطه معناداری بین وضعیت تأهل با رفتار زیست‌محیطی بدست نیامد. که برخلاف نتایج تحقیق امامقلی بود، ایشان رابطه معناداری بین وضعیت تأهل با رفتار محیط زیستی بدست آورد. نتایج تحقیق افروز و همکارانش(۱۳) حاکی از ارتباط معنادار بین میزان درآمد و تولید زباله بوده است. همچنین نتایج تحقیق مهمت اغلو(۱۴) نیز با نتایج این تحقیق همخوانی دارد، ایشان نیز ارتباط مثبتی بین میزان درآمد با رفتار محیط زیستی در محیط‌های تفریحی را نشان داده‌اند. همچنین بین رفتار بازیافت و سطح تحصیلات پاسخگو رابطه

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-21]

معناداری وجود ندارد. وانگ و همکارانش(۱۵) نیز ارتباط معناداری بین تحصیلات و رفتار بازیافت زباله‌های الکترونیکی نیافته‌اند. همچنین نتایج تحقیق مهمت اغلو نیز با نتایج این تحقیق همخوانی دارد، ایشان نیز به این نتیجه رسیده‌اند که ارتباط مثبتی بین میزان سواد با رفتار محیط زیستی در محیط‌های تفریحی وجود ندارد. اما نتایج این تحقیق برخلاف نتایج تحقیق ابلیوتیس و دیگران (۱۶) بود که در تحقیق ایشان، میزان تحصیلات، مهمترین عامل مؤثر بر اقدام والدین برای بالا بردن سطح آگاهی محیط زیستی فرزندان بود.

طبق نتایج این پژوهش، با توجه به تحقیقات پیشین و اینکه انتظار می‌رفت متغیر سطح تحصیلات با رفتار بازیافت ارتباط معنی‌داری داشته باشد. اما ارتباط معنی-داری بین این دو متغیر بدست نیامد. حال این سؤال اساسی مطرح می‌شود که چرا میزان تحصیلات تأثیری در میزان رفتار بازیافتی ندارد؟ در پاسخ به این سؤال می‌توان گفت که: به علت عدم انسجام کافی موضوع و عدم کاربرد رویکردهای اصولی در خصوص آموزش محیط‌زیست، آموزش‌های صورت گرفته تأثیر چنانی در افزایش دانش زیست‌محیطی افراد نداشته‌اند(۱۷) همچنین، نتایج پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه وضعیت آموزش محیط‌زیست توسط محققان مختلف، ازجمله یعقوب(۱۸) نشان می‌دهد که مطالب اختصاص یافته به آموزش محیط‌زیست در کتاب‌های درسی هم از نظر حجم مطالب نسبت به کل محتوای برنامه درسی و هم از نظر کیفیت مطالب ناکافی است. بنابراین می-توان چنین فرض نمود که به علت جدید بودن آموزش محیط‌زیست در ایران و نبود محتوا و کیفیت مناسب آموزش محیط‌زیست در نظام آموزشی ایران، نمی‌توان از کسانی که دارای تحصیلات بالایی هستند، انتظار داشت که دارای رفتار بازیافتی مناسب باشند.

هرچند متغیرهای مورد بررسی در پژوهش حاضر، متغیرهای تأثیرگذاری در پیش‌بینی رفتار بازیافتی افراد می‌باشد، اما با توجه به آنچه که نتایج نشان داده است، در پژوهش‌های آتی می‌بایست به دنبال عوامل دیگری برای بررسی و پیش‌بینی رفتارهای محیط‌زیستی بود.

پیشنهادات

در نهایت با توجه به نتایج بدست آمده از تحقیق فوق، پیشنهادهای زیر به محققان و علاقمندان درزمینه-ی فعالیت‌های زیست‌محیطی ارائه می‌گردد:

- همان‌طور که ملاحظه شد تحقیق حاضر در یک سطح نسبتاً محدود (محدوده شهری شهر مریوان) انجام شده است. لذا لازم است که در محدوده گسترده‌تری مورد توجه قرار بگیرد و لازم است تا محققان بعدی به این موضوع توجه کنند.
- با توجه به یافته‌های توصیفی مربوط به متغیر رفتار زیست‌محیطی، ضروری می‌نماید که اقداماتی در این خصوص صورت گیرد. برای ایجاد رفتار زیست‌محیطی که از عوامل مختلفی تأثیر می‌پذیرد، باید رفتار زیست‌محیطی مردم به نحو بهتری ارتقا یابد. این امر از طریق آموزش‌های همگانی با استفاده از وسایل ارتباط جمعی و برگزاری رده‌های آموزشی و همایش‌های زیست‌محیطی در شهر مریوان امکان‌پذیر است. لذا متولیان امر محیط‌زیست از جمله سازمان محیط‌زیست، شهرداری و سایر ارگان‌های مرتبط با امر محیط‌زیست در شهر مریوان می‌توانند به برگزاری کلاس‌های آموزشی و همایش‌های زیست‌محیطی نمایند.
- همچنان که ذکر گردید، با توجه به توریستی بودن شهر مریوان و همچنین با توجه به وجود تالاب زریوار در این محدوده، لازم است تا تحقیقات مشابه

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-21]

بیشتری در ارتباط با رفتارهای زیست محیطی صورت گیرد.

منابع

1. Dunlap RE, Van Liere, KD. The new environmental Paradigm: A Proposed Measuring Instrument and Preliminary Results. J Environ Edu. 1978; 9: 10-19.
2. Dunlap RE, Jones RE. Environmental concern: conceptual measurement issues. Handbook of Environmental Sociology. Greenwood press, 2002: 482-524.
3. Buttel F H. New directions in environmental sociology. Ann Rev Sociol.1987; 13: 465-88.
4. Schahn J, Holzer E. Studies of individual environmental concern: The role of knowledge, gender, and background variables. Environ Behav. 1990; 22: 767-86.
5. Salehi S. People and the environment. Lambert Academic Publication. 2010; 9: 17-29.
6. Salehi S, Khoshfar GH, Hemmati Z. Investigating Women's attitudes towards recycling household waste in mazandaran. Proceedings of 2nd Conference on Environmental Planning and Management. 2013 Nov. 26-27, Tehran, Iran.
7. Rafiipoor F. Introduction to the knowledge of community and social research. 11th. Tehran University Publisher, Tehran, 2007; 325.
8. Ajzen I. The theory of planned behavior. Organ Behav Hum Dec. 1991; 50: 179-211.
9. Best H, Mayerl J. Values, An empirical study on the Structure of Environmental Concern and Recycling Participation. Soc Sci Q. 2013; 94: 691–714.
10. Cheah I, Phau I. Attitudes towards environmentally friendly products: The influence of ecoliteracy, interpersonal influence and value orientatio. MarkeT Intellig Plan. 2011; 29: 452- 72.
11. Emamgholi L. The effect of social capital on environmental behavior (Case Study: Kurdistan Province). J Social Sci. 2011; 10: 58 – 69.
12. Shahnooshi, M., Abdollahi, A. An Analysis of the environmental culture and some of its determinants. Journal of research in human science for university of Esfehan. 2007; 23: 15-34.
13. Afroz R, Tudin R, Hanaki K, Masud MM. Selected Socio-economic factors affecting the willingness to minimize solid waste in Dhaka city, Bangladesh. J Environ Plan Manag. 2011; 54: 711- 5.
14. Mehmetoglu M. Factors Influencing the willingness to behave environmentally friendly at home and holiday settings. Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism. 2010; 4: 430-47.
15. Wang Z, Zhang B, Yin J, Zhang X. Willingness and Behavior Towards E-Waste Recycling for Residents in Beijing City. J Clean Prod. 2010; 19: 977–84.
16. Abeliotis K, Goussia D, Sdrali I. How parents report their environmental attitudes: (A case study from Greece). Environ Dev Sustain. 2010; 12: 329–39.
17. Tourani H, Karamadini M. Status of environmental education in the formal system of education. Environmental Education Conference. 2003 Oct, Tehran, Iran.
18. Yaghoubi J. Evaluation of environmental issues is reflected in the levels of school textbooks in elementary, middle and secondary. Environmental Education Conference. 2003 Oct, Tehran, Iran.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-21]

Original paper

A Study of social factors affecting on environmental attitudes and behavior in the Marivan city in 2014

Naseh Ghaderi[1], Saman Choupani[2], Sadegh Salehi[3], Gholamreza Khoshfar[4]
1- Student Research Committee, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.
2- MA in Social Science research, University of Mazandaran, Faculty of Literature and Human Science, Babolsar, Iran.
Email: s.ch1366@gmail.com ; Tel: +98 918 785 0366
3- Scientific Group Member, Department of Social Science, Environment Sociology in University of Mazandaran, Babolsar, Iran.

4- Assistant Professor, Department of Political and Social Science, Golestan University, Gorgan, Iran.

Abstract:
Background and Aim: Rapid promotion and development of technology and undesirable change in life in some fields, especially in consumption field, caused to face with great amount of rubbish which contains different kinds of valuable and toxic materials. If these trashes have not suitable management, they are so harmful for both human and environment. Therefore, appropriate recycle ways and observance of environmental standards can prevent from occurrence such problems. Execution of these methods and standard observance depends on various factors that human factors are one of the most important reasons regarding to this field. Therefore, in this study, we try to analysis the environmental behavior of tried human factors and social factors which are effective on them.
Material and Method: This study is a kind of surveying research. In addition to gauging method and the study object and date analysis level, for gathering information and data in major levels, attributive study has been used. Also racemes' sampling has been used and to determine the volume sample, the Cochran formula is used, and in total, 400 questionnaires completed and collected. Then, data has been analysis by SPSS software.
Result: research`s results showed that there is a positive and meaningful relation between new ecologic paradigm and environmental behavior. Also, there is a positive and meaningful relation between the standpoint toward recycle and environmental behavior. Also, the meaningful relationship between sex (gender), income, and job and environmental behavior has achieved. The regression analysis results showed that 19 percent of independent variable variances are explicated by dependent variables (standpoint toward recycle and new ecologic paradigm). In fact, the coefficient of influence in new ecologic paradigm is 0.142 and for variable standpoint toward recycle is 0.465.
Conclusion: Environmental problems such as global changes in climate, regional air pollution, water pollution and etc, are due to human harmful changes in environment. Also, this has been clarified that human factors in producing and recycling rubbish, play an important role, therefore, recognizing their insights and tendencies helps a lot in rubbish and recycle management programming, and should be done by responsible persons.
Key words: Environmental behavior, Standpoint toward recycle, Environmental standpoint, New ecologic paradigm, Marivan city

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-21]